

Kohtulahendite kogumik

Kohtuasi C-601/15 PPU

J. N.

versus

Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Raad van State (Madalmaad))

Eelotsusetaotlus — Eelotsuse kiirmenetlus — Rahvusvahelise kaitse taotlejate vastuvõtu nõuded — Direktiiv 2008/115/EÜ — Seaduslik riigis viibimine — Direktiiv 2013/32/EL — Artikkel 9 — Õigus jääda liikmesriiki — Direktiiv 2013/33/EL — Artikli 8 lõike 3 esimese lõigu punkt e — Kinnipidamine — Riikliku julgeoleku või avaliku korra kaitsmine — Kehtivus — Euroopa Liidu põhiõiguste harta — Artiklid 6 ja 52 — Piirang — Proportsionaalsus

Kokkuvõte – Euroopa Kohtu otsus (suurkoda), 15. veebruar 2016

1. *Põhiõigused — Euroopa inimõiguste konventsioon — Liidu õiguskorda ametlikult integreerimata õigusakt*

(ELL artikli 6 lõige 3; Euroopa Liidu põhiõiguste harta, artikli 52 lõige 3)

2. *Piirikontroll, varjupaik ja sisseränne — Varjupaigapoliitika — Rahvusvahelise kaitse taotlejate vastuvõtu nõuded — Direktiiv 2013/33 — Artikli 8 lõike 3 esimese lõigu punkt e — Kinnipidamine avaliku korra või avaliku julgeoleku kaalutlustel — Selle sätte kehtivuse hindamine Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklite 6 ja 52 alusel — Kehtivus*

(Euroopa Liidu põhiõiguste harta, artikkel 6 ja artikli 52 lõiked 1 ja 3; Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2013/33, artikli 8 lõike 3 esimese lõigu punkt e ja artikli 9 lõige 1)

3. *Piirikontroll, varjupaik ja sisseränne — Sisserändepoliitika — Ebaseaduslikult riigis viibivate kolmanda riigi kodanike tagasisaatmine — Kodanik, kelle suhtes toimub direktiivi 2008/115 tähenduses tagasisaatmismenetlus — Varjupaigataotluse esitamine, mis liikmesriigi kohtupraktika kohaselt toob kaasa eelnevalt vastu võetud tagasisaatmisotsuse kehtetuse — Lubamatus — Kohustus tagada direktiivi 2008/115 kasulik mõju — Lojaalsuskohustus*

(ELL artikli 4 lõige 3; Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2008/115, põhjendus 4 ja artikkel 8 ning direktiivi 2013/33 artikkel 8)

1. Vt otsuse tekst.

(vt punktid 45 ja 46)

2. Ei ole ühtegi asjaolu, mis seaks vastavalt Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 6 ja artikli 52 lõigete 1 ja 3 kohaselt kahtluse alla direktiivi 2013/33 (millega sätestatakse rahvusvahelise kaitse taotlejate vastuvõtu nõuded) artikli 8 lõike 3 esimese lõigu punkti e kehtivuse, mis näeb ette võimaluse pidada taotleja kinni riikliku julgeoleku või avaliku korra kaitsmisega seotud põhjustel.

Nimelt, kuna riikliku julgeoleku või avaliku korra kaitsmine on selle sätte üks eesmärke, siis selles sättes ette nähtud kinnipidamismeede vastab konkreetselt liidu poolt tunnustatud üldisele huvile. Kokkuvõttes aitab ka riikliku julgeoleku ja avaliku korra kaitsmine kaasa teiste isikute õiguste ja vabaduste kaitsmisele. Harta artikli 6 kohaselt on igalühel õigus mitte üksnes vabadusele, vaid ka turvalisusele.

Kinnipidamismeetmega õigusele vabadusele tekitatud sekkumise proportsionaalsuse osas on taotleja kinnipidamine juhul, kui seda nõuab riikliku julgeoleku või avaliku korra kaitsmine, enda olemuselt sobiv meede, et kaitsta avalikkust sellise isiku käitumisega kaasneva võiva ohu eest ja see on järelikult sobiv direktiivi 2013/33 artikli 8 lõike 3 esimese lõigu punktiga e järgitava eesmärgi saavutamiseks. Lisaks tuleneb nii direktiivi 2013/33 artikli 8 sõnastusest, kontekstist kui ka selle sätte ettevalmistavatest materjalidest, et selle artikli lõike 3 esimese lõigu punktis e ette nähtud võimaluse puhul pidada taotleja kinni riikliku julgeoleku või avaliku korra kaitsmisega seotud põhjustel tuleb järgida kõiki tingimusi, mille eesmärk on piiritleda rangelt sellise meetme kasutamist. Sellega seoses on direktiivi 2013/33 artikli 9 lõikes 1 sätestatud, et taotleja peetakse kinni võimalikult lühikeseks ajaks ja teda hoitakse kinni ainult seni kuni selle direktiivi artikli 8 lõikes 3 sätestatud alused on kohaldatavad.

Need ranged piirid, mis on seotud pädevate siseriiklike ametiasutuste võimalusele pidada taotleja kinni direktiivi 2013/33 artikli 8 lõike 3 esimese lõigu punkti e alusel, on samuti tagatud Euroopa Kohtu praktikas teistes direktiivides sisalduvatele mõistetele „riiklik julgeolek“ ja „avalik kord“ antud tõlgendusega, mida kohaldatakse ka direktiivi 2013/33 suhtes.

Mõiste „avalik kord“ eeldab igal juhul lisaks ühiskondliku korra häirimisele ehk igasugusele seaduserikkumisele ka seda, et esineb tõeline, vahetu ja piisavalt tõsine oht, mis kahjustab mõnd ühiskonna põhihuvi.

Mõiste „avalik julgeolek“ hõlmab nii liikmesriigi sisejulgeoleku kui ka välisjulgeoleku ja järelikult võib avalikku julgeolekut mõjutada institutsioonide ja oluliste avalike teenuste toimimise kahjustamine ning oht rahvastiku säilimisele, samuti välissuhete raske häirimise oht või oht rahvaste rahumeelsele koeksisteerimisele või militaarhuvide kahjustamine.

(vt punktid 53–55, 57, 62, 64–66, 82 ja resolutsioon)

3. Liikmesriigi kohtupraktika raames, mille kohaselt kaotab tagasisaatmismenetluses eelnevalt tehtud tagasisaatmisotsus täielikult kehtivuse, kui isik, kelle suhtes see menetlus toimub, esitab varjupaigataotluse, siis tuleb rõhutada, et direktiivi 2008/115 (millega sätestatakse rahvusvahelise kaitse taotlejate vastuvõtu nõuded) kasulik mõju nõuab, et selle direktiivi alusel algatatud menetlust, mille raames on tehtud tagasisaatmisotsus, millele on vajaduse korral lisatud sisenemiskeeld, võib jätkata selles staadiumis, milles see katkestati rahvusvahelise kaitse taotluse esitamise tõttu, kui see taotlus on jätetud esimeses astmes rahuldamata. Nimelt ei või liikmesriigid ohustada selle direktiivi eesmärgi saavutamist, milleks on riigi territooriumil ebaseaduslikult viibivate kolmanda riigi kodanike tõhusa väljasaatmis- ja repatrieerimispoliitika kehtestamine.

Selles osas nähtub nii ELL artikli 4 lõikest 3 tulenevast lojaalsuskohustusest kui ka direktiivi 2008/115 põhjenduses 4 toodud tõhususe nõudest, et selle direktiivi artikliga 8 liikmesriikidele pandud kohustus – viia selle artikli lõikes 1 kirjeldatud asjaolude esinemisel läbi väljasaatmine – tuleb täita võimalikult

kiiresti. Seda kohustust ei ole aga täidetud juhul, kui väljasaatmine hilineb asjaolu tõttu, et pärast rahvusvahelise kaitse taotluse esimeses astmes rahuldamata jätmist tuleb eelmises punktis kirjeldatud menetlust jätkata mitte selles staadiumis, milles see katkes, vaid seda tuleb alustada algusest.

Eelnevast tuleneb, et võttes vastu direktiivi 2013/33 (millega sätestatakse rahvusvahelise kaitse taotlejate vastuvõtu nõuded) artikli 8 lõike 3 esimese lõigu punkti e, mis näeb ette võimaluse pidada taotleja kinni riikliku julgeoleku või avaliku korra kaitsmisega seotud põhjustel, ei ole liidu seadusandja jätnud tähelepanuta Euroopa inimõiguste konventsiooni artikli 5 lõike 1 punkti f teises lauseosas antud kaitse taset, mis lubab isikut kinni pidada väljasaatmiseks või –andmiseks.

(vt punktid 75–78)